

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/203/2022
Identifikačné číslo spisu: 1109233558
Dátum vydania rozhodnutia: 14.12.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:1109233558.4

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu B. B. K., narodeného X. B. XXXX, G., Y. XX, zastúpeného advokátom Mgr. Michalom Bizoňom, LL.M., Bratislava, Laurinská 4, proti žalovanej obchodnej spoločnosti SESTONE, s. r. o., Bratislava, Čajakova 1, IČO: 35 922 079, zastúpenej advokátskou kanceláriou Geško, s. r. o., Bratislava, Velehradská 33, o zaplatenie 4 400 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 9C/154/2009, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. júna 2019 sp. zn. 14Co/100/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 25. júna 2019 sp. zn. 14Co/100/2019 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 6. októbra 2011, č. k. 9C/154/2009 - 98 žalobu zamietol a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanej náhradu trov konania vo výške 1 414 eur a náhradu trov štátu vo výške 11,40 eura. Vykonaným dokazovaním zistil, že žalobca 15. júna 2009 navštívil spolu s T. G.L. K. C. prevádzku žalovanej A. na ul. Panská XX v Bratislave a svoju koženú príručnú kapsičku s dokladmi a peniazmi si odložil na radiátor vedľa stola, pri ktorom sedel. Z výpovede svedkyne A. Š. zistil, že osobne žalobcu upozornila, že nie je vhodné, aby mal taštičku na radiátore, pričom žalobca na toto upozornenie nereagoval. Z takto zisteného skutkového stavu vyvodil záver, že žalobca svoje osobné veci prechovával vo svojej blízkosti, mal aj sám zodpovednosť za ich stráženie, pričom v konaní nebolo zistené, že by škoda na veciach bola spôsobená tými, ktorí v prevádzke pracujú. Konštatoval, že žalobca v konaní nepreukázal, že si uplatnil právo na náhradu škody v zákonnej 15 - dňovej lehote u žalovanej a preto žalobu v celom rozsahu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 OSP.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom (v poradí tretím) z 25. júna 2019 sp. zn. 14Co/100/2019 podľa § 387 ods. 2 CSP potvrdil napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne, stotožniac sa so skutkovými zisteniami a právnymi závermi súdu prvej inštancie. Žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanej náhradu trov odvolacieho konania. Podľa odvolacieho súdu žalobcom označené porušenie prevenčnej povinnosti zo strany žalovanej, nebolo

možné považovať za porušenie prevenčnej, resp. právnej povinnosti a konanie žalovanej označiť ako protiprávne, vzniknuté v príčinnej súvislosti so škodou, ktorá vznikla žalobcovi. Odvolací súd poukázal na výsluch svedkyne A. Š., ktorá uviedla, že osobne upozornila žalobcu, že nie je vhodné, aby mal taštičku na radiátore. Odvolací súd uviedol, že pokiaľ sa týka zamestnania osoby uvádzajúca, tzv. biletára, prípadne uchovanie si cennosti v reštauračnom trezore nespádajú pod všeobecnú prevenčnú povinnosť žalovanej. K procesným pochybeniam odvolací súd uviedol, že vyjadrenie žalovanej z 30. januára 2012, ktorým sa žalovaná vyjadrila k odvolaniu žalobcu z 30. novembra 2011, ako aj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5Cdo/312/2014 - 168 zo 16. júna 2015 boli doručené žalobcovi 8. februára 2018. Zároveň mu bol doručený rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 6Co/400/2015-180 zo 14. decembra 2015, ktorý prevzal žalobca 20. mája 2019. Pred tým, ako odvolací súd vydal rozsudok zo dňa 25. júna 2019, súd prvej inštancie doručil uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. júna 2017, č. k. 5Cdo/68/2016 - 205. O trovách odvolacieho a dovolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Uvedené rozhodnutie odvolacieho súdu napadol dovolaním žalobca (ďalej aj „dovolateľ“), ktorého prípustnosť (posudzujúc podľa obsahu) aj dôvodnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 písm. a) CSP. Namietal, že dovolací súd uznesením z 21. júna 2017 zrušil predchádzajúce rozhodnutie odvolacieho súdu z dôvodu, že mu nebolo doručené uznesenie dovolacieho súdu zo 16. júna 2015, sp. zn. 5Cdo/312/2014. V nadväznosti na záväzný pokyn dovolacieho súdu odvolací súd listom z 23. októbra 2017 uložil súdu prvej inštancie, aby mu riadne doručil uznesenie dovolacieho súdu zo 16. júna 2015, sp. zn. 5Cdo/312/2014. Napriek tomu súd prvej inštancie mu 20. mája 2019 opätovne doručil iba rozsudok odvolacieho súdu zo 14. decembra 2015, č. k. 6Co/400/2015 - 180, pričom uznesenie dovolacieho súdu zo 16. júna 2015, sp. zn. 5Cdo/312/2014, mu nebolo doručené ani neskôr. Bol názoru, že v dôsledku tohto (ne)postupu v čase vydania napadnutého rozhodnutia tak bolo prvé rozhodnutie odvolacieho súdu z 27. novembra 2013, č. k. 4Co/132/2012 - 119, aj naďalej právoplatné a vydaniu napadnutého rozhodnutia bránila prekážka rozhodutej veci. Právne posúdenie veci aplikujúc § 433 ods. 2 Občianskeho zákonníka považoval za nesprávne a uviedol, že z tohto ustanovenia nevyplýva, že akonáhle dôjde ku nejakej (akejkoľvek) krádeži v reštaurácii, tak by sa malo vždy uplatniť ustanovenie § 433 ods. 2 Občianskeho zákonníka, keď nad aplikáciou ustanovenia § 433 ods. 2 Občianskeho zákonníka by bolo možné uvažovať iba vtedy, ak skutočne dôjde k odloženiu vecí na mieste na to určenom alebo obvyklom. Poukázal na skutočnosť, že v danom prípade tomu tak nebolo (pretože žiadne miesto na odkladanie vecí ani určené nebolo) a preto mali súdy nižších inštancií vec právne posúdiť podľa všeobecného ustanovenia § 420 Občianskeho zákonníka. Navrhol, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaná sa k podanému dovolaniu nevyjadrila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

6. Dovolateľ prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Dovolací súd po preskúmaní obsahu spisu dospel k záveru, že uvedená námietka žalobcu je dôvodná.

8. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých

môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

9. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (viď napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

10. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým.

11. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade zmätočnosti) v zmysle § 420 písm. f) CSP, nie pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

12. Na základe uznesenia občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu bolo v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky publikované (ako judikát R 141/2014) rozhodnutie najvyššieho súdu z 28. novembra 2013 sp. zn. 5Cdo/434/2012.

12.1. Právna veta judikátu R 141/2014 znie: „Ak bolo rozhodnutie odvolacieho súdu o odvolaní zrušené dovolacím súdom, je odvolací súd povinný ešte pred svojím ďalším rozhodnutím o odvolaní doručiť účastníkovi zrušujúce rozhodnutie a vytvoriť mu procesnú možnosť reagovať v primeranej lehote na situáciu, ktorá vznikla zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu. Porušenie týchto povinností dovolacím súdom má za následok odňatie možnosti účastníka pred súdom konať (§ 237 písm. f) O.s.p.)“.

12.2. V odôvodnení predmetného rozhodnutia najvyšší súd konštatoval, že procesná vada tejto povahy je zároveň dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v takom konaní nemôže byť považované za správne.

13. V prejednávanej spore bola preto podstatnou zložkou posudzovania prípustnosti (a dôvodnosti) dovolania otázka, či v čase nového prejednávania veci dovolacím súdom mal žalobca vytvorenú možnosť účinne reagovať na situáciu, ktorá nastala v dôsledku zrušenia skoršieho rozhodnutia odvolacieho súdu.

13.1. O tom, ako v tej - ktorej veci prebiehalo konanie, usudzuje dovolací súd na podklade spisu (viď m. m. 3Cdo/289/2014, 3Cdo/321/2015, 3Cdo/888/2015). Dovolací súd vec prejednal a rozhodol 25. júna

2019. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že uznesenie dovolacieho súdu zo 16. júna 2015, sp. zn. 5Cdo/312/2014 bolo do tohto dňa doručené žalobcovi. V spise sa síce nachádza záznam o pokyne prvoinštančného súdu doručiť žalobcovi uznesenie dovolacieho súdu zo 16. júna 2015, sp. zn. 5Cdo/312/2014 a vyjadrenie žalovanej z 30. januára 2012, avšak podľa pripojenej doručeny bolo žalobcovi doručené vyjadrenie žalovanej nachádzajúce sa na č. l. 113 - 116 a prípis odvolacieho súdu z 23. októbra 2017, nachádzajúci sa na č. l. 219. Z pripojenej doručeny nevyplýva, že uznesenie dovolacieho súdu bolo žalobcovi doručené.

14. Z týchto dôvodov je opodstatnený záver, podľa ktorého odvolací súd vec prejednal a rozhodol, hoci žalobcovi nebola (doručením uznesenia a výzvou vyjadriť sa k nemu) vytvorená procesná možnosť reagovať na procesnú situáciu, ktorá nastala po rozhodnutí najvyššieho súdu, zaujať stanovisko k obsahu uznesenia a tiež právnym záverom najvyššieho súdu. Na tom, že týmto postupom odvolacieho súdu došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 ods. 1 písm. f) CSP, nemôže nič zmeniť, ak sa žalobca (prípadne) z údajov dostupných na internetovej stránke najvyššieho súdu alebo z iného zdroja (napríklad z médií) dozvedel, ako rozhodol najvyšší súd. Je totiž podstatný rozdiel medzi doručením rozhodnutia súdu konkrétnemu účastníkovi konania a informovaním širokej verejnosti o obsahu rozhodnutia zverejnením jeho anonymizovanej verzie. V občianskom súdnom konaní (civilnom sporovom procese) naďalej platí, že len (alebo až) riadne a predpisom vyhovujúce doručenie má účinky predpokladané zákonom (viď primerane judikát R 19/1968).

15. Vzhľadom na uvedené dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalobcu vyvolalo účinok umožňujúci a zároveň ukladajúci dovolaciemu súdu uskutočniť meritórny dovolací prieskum. Prípustnosť žalobcom podaného dovolania vyplývala z § 420 ods. 1 písm. f) CSP a jeho dôvodnosť z toho, že dovolateľovi bolo znemožnené realizovať jemu patriace procesné oprávnenia postupom súdu, na ktorý možno primerane aplikovať závery vyjadrené už v judikáte R 141/2014.

16. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

17. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.